SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1335

av Birgitta Ohlsson (C)

Stärkt information kring Tobiasregistret

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ge Försvarsmakten via Pliktverket i uppdrag att informera värnpliktiga om Tobiasregistret vid mönstring och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att regionerna speciellt informerar unga män om Tobiasregistret, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att regionerna speciellt informerar utomeuropeiskt födda om Tobiasregistret, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Varje dag drabbas någon i Sverige av en allvarlig blodsjukdom där en stamcellstransplantation innebär skillnaden mellan liv och död. Vanligast är leukemi men stamcellstransplantation kan också bota lymfom, myelom samt immunbrist- och ämnesomsättningssjukdomar. Hela 90 procent av alla donationer sker genom en metod som liknar vanlig blodgivning, medan cirka 10 procent sker genom donation av benmärg. Ett enkelt sätt att rädda ett liv.

Därför finns sedan 30 år tillbaka Tobiasregistret, det svenska registret för blodstamceller. Tobiasregistret har ett nationellt uppdrag att rekrytera och koordinera obesläktade stamcellsgivare för att sjuka patienter ska kunna få den behandling som krävs för att kunna överleva. Friska människor mellan 16 och 35 år kan registrera sig för att bli givare. I alla världens register finns det totalt i nuläget över 43 miljoner potentiella donatorer. Alla 43 miljoner givare är tillgängliga för patienter i hela världen. Tobiasregistret är ett av drygt 100 register världen över.

Tobiasregistret är en icke vinstdrivande verksamhet med ett nationellt uppdrag för svensk sjukvård. Registret drivs av Region Stockholm och får ekonomiskt stöd från alla Sveriges regioner, som bidrar utifrån hur många invånare de har.

I Sverige är 280 000 personer listade i Tobiasregistret som potentiella donatorer - ändå hittar var tredje patient aldrig en passande givare.

Många av dessa har utomeuropeiska rötter. Våra HLA-gener ärvs från föräldrarna, vilket gör att de flesta matchningar hittas inom den egna etniska gruppen. Dessa gener styr vårt immunförsvar och upptäcker virus eller bakterier. För patienter med blandad etnisk bakgrund och en unik genetisk profil blir det ännu svårare att hitta en donator. De flesta stamcellsregister finns i västerländska länder. Majoriteten av registrerade har västerländsk bakgrund. Patienter från andra grupper har svårare att hitta en matchning. Även om matchningarna sker internationellt är många etniska grupper kraftigt underrepresenterade.

För att en patient ska kunna få en donator måste vävnadstypen matcha. När fler människor med olika etniskt ursprung finns i registret ökar chansen att fler överlever. Endast omkring 20 procent av patienter med utomeuropeisk bakgrund hittar en matchande donator.

Det finns få situationer i en människas liv då vårt etniska ursprung spelar avgörande roll. Men för att kunna ta emot stamceller krävs en perfekt genetisk matchning mellan givare och patient. Tillhör du en etnisk grupp där få registrerat sig som donatorer, en minoritet eller har föräldrar med olika ursprung har du sämre chans.

Tobiasregistrets viktigaste uppdrag är därför att få fler svenskar att gå med. Framför allt behövs fler unga killar då de är kraftigt underrepresenterade – bara 30 procent i registret

är män. Samtidigt är det en målgrupp som är svår att nå. Kännedomen om det svenska stamcellsregistret måste öka och det behöver hela samhället verka för.

Tänk om samtliga gymnasieelever som i år tar studenten fick ett medskick: ”Din resa ut i livet börjar nu! Var en hjälte så att en medmänniska också får fortsätta sin resa.” Tänk om Pliktverket kunde berätta för alla som mönstrar: ”Du vill försvara Sveriges frihet, demokrati och säkerhet. Den tyska Försvarsmakten uppmuntrar aktivt värnpliktiga och såväl militär- som civil personal att registrera sig i deras motsvarighet till Tobiasregistret.

Birgitta Ohlsson (C)